

עין משפט
גור מצוה

קה:

בית כור פרק שביעי בבא בתרא

מסורת הש"ס

(א) רבי'ל מ"ו, (ב) ופ"א,
(ג) כ"ב ט"ק; ה'א"ע"א

הגרות הב"ה

(א) רשב"ש ד"ה דהס"ו וכו'
יתמלא שדר בשל בית סבירי
כ"ל ויחית פל נחמק;
(ב) רוב' ד"ה אל' וכו' אלל
הכל מיהדר כ"ל ויחית
איכא למימר נחמק: (ג) ד"ה
פרושי וכו' ולא איתמר
בהורא ולא תקסא וכו'
דאמר רב אילר ה"א:

אלא לעולם זו ולא סבירא א"ה. או מני לשנוי כדאמרין לעיל
דגבי משכיר איכא למימר מיהדר קא הדר ביה ואיכא למימר
פרושי קא מפרש אבל כהא (ג) איכא למימר מיהדר קאדר ולעולם
זו וסבירא ליה אלא אע"ג דשני הכי לעיל לא שמע ליה שיהא כן
עיקר הטעם ולא עביד מיניה לעיל
אלא לריטוחא בעלמא ועוד כדפירש
הקונטרס דזו משמע דלא סבירא ליה
הכי פרושי קא מפרש. פי'
הקונטרס דהכי קאמר ליה בשנים
עשר והובים לשנה לפי שאני סבור
שהיא פשוטה אבל אם היא מעוברת
אני רוצה שתתן לי דינר זהב לחדש
ולא גרסינן לפי זה אי איתמר כהא
ולא איתמר כהיא דעל זה אינו
מפרש כלום דאמאי לא שמעינן לההיא
דהמשכיר מההיא דאיסתרא אלא
הכי גרסינן מהו דמימא פרושי קא

רבינו גרשום

אלא לעולם זו ולא
סבירא ליה. דאוליין כתר
לשון אחרון וכו' משכיר
מרחץ לחבירו כ"ב והובין
לשנה מדינר זהב לחדש
שקמא מאי אמר שמאל
בא בתחלת החדש כולי
למשכיר משום דהמשכיר
תפוס דאבתו לא עמד באותו
ההרץ שפוסק אותו חודש
העבור וכו' נמי להיכא
רבא כפוך החדש אמר רב
לשכור דהא תפוס השוכר
שכבר עמד בו החדש כולי
ולחכי כבא באבעע החדש
התפוס האי בו האי יחלוקי
הכי נמי להיכא דאמר
ליה כור כ"ל. סאה בסלע
אי מוכר קר משום הכי
דאסתרא קנה דהא משום כולי
דאוליין כתר לשון אחרון
אבל גבי רישא יכול לחווי
כל דהא לא תפוס כל הכור
מסלם ויהיה אותו ליה
למכור כל הכור כשהוא
שילם ולא לתפוס; אמר רב
הוא אמר בו רב. משמע
רבא להיכא דאמר ליה שכ"ב
סלע בעל פה או בשטר הובי
לשכור איסתרא מאה מעי
אוליין כתר לשון אחרון
ויהיב ליה מאה מעי. אמר
הובי ליה מאה מעי איסתרא;
יהיב ליה (א) בסלע איסתרא;
והא אמר רב ויבאן חזא.
דאוליין כתר לשון אחרון
דאמר רב הו"א רחם היכא
דשכר מרחץ לחבירו כ"ב
והובין לישנה מדינר זהב
לחדש יהיבנא ליה דינר
זהב כוליה למשכירי אפי'
בא המשכיר בסוף החדש
שפשוט דאוליין כתר לשון
אחרון; דאי רחם לעיני
מרחץ שפשוט ליה לבכיליה
למשכיר דאוליין כתר לשון
אחרון אבל הכא באמרי רב
רב מרז דהיכא ס"ד. האי
דאמר רבא ליה מאה מעי לאו
כפוש דאוליין כתר לשון
אחרון אלא פרושי קאמר
כלומר כי האי איסתרא
קאמינא דיהיב ליה דיהיב
שהא מאה מעי להכי קאמר
סאה מעי קמיל דלהכי הדר
אמר מאה מעי איסתרא
דאוליין כתר לשון אחרון;

אלא לעולם. האי דקאמר זו דברי בן ננס היינו משום דלא סבירא
ליה תפוס לשון אחרון אלא ספיקא היא ואוליין כתר מוקף כרבינן
דאמרין הלך אחר פחות שגלשוט. ודקשיא לך מהא דרב דשמואל
דרבאון ראשון קנה דמשמע תפוס לשון אחרון לאו היינו טעמא דהוא
הדין אי אפיך ואמר סאה כסלע כור
ג'ל' אי מוכר קר דרשאון ראשון קנה
משום דמסקפא לן אי תפסינן לשון
ראשון או לשון אחרון אוליין כתר
מוקף; דהפס. גבי מרחץ טעמא
מאי יחלוקי משום דתפוס כל אחד
האי כדאוקימנא (ג) כבא כאלמע החדש
והוא הדין לרבנן דאלי' כתר פחות
שגלשוט שהמוכר מוחזק הוא ויבון
שקבל כנר הדמים. הכא נמי גבי
ראשון ראשון קנה היינו טעמא דהוא
תפוס דמא תפוס לא מפיקין מיניה
ולא משום לשון אחרון דהוא הדין אי

אמר איפכא. והא ליכא למימר דשמואל כבן ננס סבירא ליה דתפוס
לשון אחרון כדאמר ראשון ראשון קנה דמשמע תפוס לשון אחרון
והאי דאוקי למתני דההיא כבא כאלמע חדש כו' היינו טעמא כדאמרין
לעיל דאיכא למימר מיהדר קמהדר ביה ואיכא למימר פרושי קמפרש
אלל היכא דודאי קאדר ביה סבירא ליה תפוס לשון אחרון כבן ננס
ליכא למימר הכי דכיון דאמר זו דברי בן ננס משמע דלא סבירא
ליה ועוד דכהא לא פליג שמואל עליה דרב דאמר חלוקיין עליו חבירי
על בן ננס ואשמעינן דההיא משנה דמרחץ רבנן היא ולא מספקא
לן אי פרושי מפרש אי לא אלא ודאי מיהדר הדר ביה ומכריס לשון אחרון
את הראשון ואפי"ה קמני יחלוקי דלא אמרינן תפוס לשון אחרון אלא
ספיקא היא ויבון דלשמעינן רב החס גבי מרחץ מיהדר קאדר ביה
ולאו פרושי קא מפרש שמואל נמי הכי סבירא ליה ועוד דשמואל נמי
דמרחץ רבנן היא. ומיהו ליחא הלכתא כרב דאמר כסמוך אי הואי
החס הוה יהיבנא כוליה למשכיר דתפוס לשון אחרון כבן ננס ולא
שמואל דאוקמה כבא כאלמע החדש אלא כרב נחמן דפליג עליהו
החס (ב"מ קד): ואמר קרקע בחוקת בעליה עומדת ואפילו בא כפוף החדש
כולו למשכיר שהספק לאו עכשיו נולד שמתחלת החדש נולד והעמד
קרקע על חזקה ונמלא שדר (א) על בית של חבירו וזריך להעלות לו
שכר ואע"ג דאפיך מיפך ואל"ל מעיקרא מדינר זהב לחדש בשנים עשר
והובים לשנה קאמר רב נחמן נמי כולו למשכיר דטעמא לאו משום
תפוס לשון אחרון הוא אלא ספיקו מספקא ליה כשמואל רביה וספיקא

שדי לה אמתלת החדש וקרקע בחוקת בעליו תעמידנו והכי הלכתא דאמרינן בפרק המקבל (ב"מ קז.) והא קיימא לן כרב נחמן דאמר קרקע בחוקת
בעליה עומדת תפוס לאו מלמא דעביד לזגלויי הוא כו'. וגבי מתני' דהכא נמי ליחא הלכתא כבן ננס לתפוס לשון אחרון אלא ספיקא היא
כשמואל וכרב נחמן וקרקע בחוקת בעליה עומדת והלך אחר פחות שגלשוט כרבינן ויד מוכר על העליונה. וגבי כור בשלשים סאה כסלע
נמי כיון דמטלטלי נינהו מודי רב נחמן דרשאון ראשון קנה דמאי דתפוס דנקרקע הוא דאמרינן לעולם בחוקת בעליה הראשונים
קיימא דקרקע אינה נגזלת אלא כשמואל וכו' אמר רב (ב"מ קד.) אמרי רב (ב"מ קד.) הונא והאמר רב הונא
אמרי רב רב אלא רב המנונא כלומר כל היכא דאמרינן אמרי רב רב דמשמע תלמידי דרב היינו רב המנונא שהיא תלמידי של רב ואמר ההלכה
משנו של רב והכי מוכח לקמן דפרסינן והא אמר רב מרז זמנא: איסתרא מאה מעי מאה מעי מאה מעי איסתרא איסתרא. אמר
לשון אחרון. כבן ננס. איסתרא סלע מדינה והוא חתי דינר שהוא שמיני שפסלע זורי כדאמרינן בהוביל בחוקת לחבירו (ב"מ קד.) ומאי דינר
תשעים ושש פרוטות שהפרוטא אחד משמונה באיסרא (ו) והאי דינר שלש מעות כסף שהוא ו' פונדיונין והפונדיון שני איסרין הרי שנים עשר
איסרין לחצי דינר תן לכל איסרין ח' פרוטות הרי תשעים ושש נמלא מאה מעי דהיינו ק' פרוטות יתיריס על איסתרא ארבע פרוטות.
מעות קסא היינו פרוטות של נחשא והכי מוכח בפרק הזהב (ב"מ מה.) דאמרינן תא שמע הפורע סלע ממועות מעשר שני ב"ש אומריס ככל
הסלע מעות ב' השתא לב"ש לגבי פריטי מחללינן כו' אלל של כסף שיש עשה דינר נקראין מעות כסף; אי הואי הפס. כשכא מעשה לפני
ר"ש בן גמליאל ולפני ר' יוסי ואמרו יחלוקי; הוה יהיבנא כוליה למשכיר. משום דתפוס לשון אחרון; מהו דמימא. לאו משום דאית
ליה תפוס לשון אחרון קאמר יהיבנא כוליה למשכיר אלא משום דאיכא למימר פרושי קמפרש ולא מיהדר הדר ביה כלל אלא נחכוין ליעול
דינר זהב לכל חדש דכל היכא דאיכא למימר פרושי קמפרש ולא יסתרו הלשוט זו את זו יש לנו לומר דמפרש הוא ואינו חוזר מדדיבורו
והלך ודאי אזיל בנת לשון אחרון דפירוש הוא לראשון. אבל איסתרא מאה מעי שהאיסתרא ל"ו פרוטות וסותינן הלשוט זה את זה
והאי דקאמר איסתרא מאה מעי כאליו אמר ל"ו מעות מאה מעות דמי אלא שכן היו רגילין לדבר בקולר לשון לקרות ל"ו פרוטות איסתרא
החס קאמר רב הלך אחר המוחזק כשמואל ורבנן דפליגי אבן ננס: קמ"ל. רב דבכנ ננס סבירא ליה והך דאיסתרא מאה מעי לבסוף איסתרא
כן נראה בעיני. ובכבא מליעא פרק השואל (ב"מ קד.) הכי גרסינן ליה מהו דמימא פרושי קמפרש קמ"ל ולא גרסינן אי מתחא הוה אמינא פרושי
קא מפרש דהא דאיסתרא מאה מעי פרושי קא מפרש ליכא למימר דודאי איסתרא הוה פחות ממאה מעי ודמי ממא למתניתין דהן חסר
הן קא מפרש דהא כבכל. ורבינו זקני ז"ל כבכא מליעא (דף קב.) כך פירש אי מהחס הוה אמינא טעמא דאיסתרא מאה מעי לאו משום
דתפוס לשון אחרון אלא דהאי כוליה חד לשון הוא אלא פרושי קמפרש סלע גדול שיהא שוה מאה פרוטות וכי אמר ליה מאה מעי
איסתרא הכי אמר ליה מאה פרוטות רעות שאין שוות אלא סלע ולא נהירא לי כלל דהא רב לאו דוקא איסתרא נקט דהוא הדין אי
קאמר ל"ו פרוטות דליכא למימר פרושי קמפרש כי קאמר אחרי כן מאה פרוטות ועוד אדרבה מתניתין איכא למימר פרושי קמפרש
[בשני עינינן] כדאמר לעיל וכדפרישית לבסוף. והשתא דסבירא ליה לרב תפוס לשון אחרון צעין לפרושי הא דרב דשמואל דאמרי מרויחו
כור בשלשים סאה כסלע ראשון ראשון קנה לרב טעמא משום תפוס לשון אחרון ואי אפיך מיפך לומר סאה כסלע כור בשלשים לא קנה
עד שימשך סאה אחרונה ושמואל דמסקפא ליה ואוקימנא לדידיה משום דמאי דתפוס תפוס כדמרייחו אמרינן ראשון ראשון קנה:
מתני'

מפרש כו' ובספ רש"י פי' דפרושי קמפרש קאי אההיא איסתרא
מאה מעי כלומר סלע גדול ששוה מאה מעי וספיר גריס אי איתמר
כהא ולא איתמר (א) כהא ולא תקסא לפרשי"י אמאי לא שמעינן ההיא
דאיסתרא מההיא דאמר רב וילנו הואי החס יהיבנא כוליה למשכיר
דהוה אמינא טעמא דרב לא משום תפוס לשון אחרון אלא משום
דקרקע בחוקת בעליה קיימת ואי"ת לפירוש רש"י הכי תיסק אדעתין
דאיסתרא מאה מעי פרושי קא מפרש ולעולם רב כרבינן דלמרי
הלך אחר פחות שגלשוט הא תנן בנגט פשוט (לקמן דף קסה):
(שם) כתב וזו מאה דהוה קיימי סלעים עשרין און לו אלא עשרין וזו
מאה דהוה קיימין סלעין תלמין און לו אלא מאה אלמא אע"פ שמפרש
כהיא אמרינן הלך אחר פחות שגלשוט ויש לומר דשאיני ההיא
נגט פשוט שרקחין זה מזה ולא שייך כולי האי פירושי קא מפרש
ומתיישב כן פי' הקונטרס יומר משום דמעיקרא הקשה הא אמר
רב חזא זמנא משמע דפריך אמאי איזטרין ההיא דאיסתרא ומשני
דאיזטרין דלא הוה שמעינן ממשכיר דתפוס לשון אחרון דהוה אמינא
דפרושי קא מפרש ומיהו כהשואל (ב"מ קד דף קד: ושם ד"ה הוה) יתכן
טפי כפרשי"י דקאי כההיא דמשכיר ופריך והא אמר רב חזא זמנא
הכא גבי איסתרא ורבי' יתקן נראה דפרושי קא מפרש דהנא
היינו ממש כההיא דלעיל והכי פירושו אי איתמר כההיא דאיסתרא
ולא איתמר כההיא דמשכיר הוה אמינא פרושי קא מפרש
ההיא דמשכיר ויהא כולו לשוכר דלא אמרינן תפוס לשון אחרון
ללא

שדי לה אמתלת החדש וקרקע בחוקת בעליו תעמידנו והכי הלכתא דאמרינן בפרק המקבל (ב"מ קז.) והא קיימא לן כרב נחמן דאמר קרקע בחוקת
בעליה עומדת תפוס לאו מלמא דעביד לזגלויי הוא כו'. וגבי מתני' דהכא נמי ליחא הלכתא כבן ננס לתפוס לשון אחרון אלא ספיקא היא
כשמואל וכרב נחמן וקרקע בחוקת בעליה עומדת והלך אחר פחות שגלשוט כרבינן ויד מוכר על העליונה. וגבי כור בשלשים סאה כסלע
נמי כיון דמטלטלי נינהו מודי רב נחמן דרשאון ראשון קנה דמאי דתפוס דנקרקע הוא דאמרינן לעולם בחוקת בעליה הראשונים
קיימא דקרקע אינה נגזלת אלא כשמואל וכו' אמר רב (ב"מ קד.) אמרי רב (ב"מ קד.) הונא והאמר רב הונא
אמרי רב רב אלא רב המנונא כלומר כל היכא דאמרינן אמרי רב רב דמשמע תלמידי דרב היינו רב המנונא שהיא תלמידי של רב ואמר ההלכה
משנו של רב והכי מוכח לקמן דפרסינן והא אמר רב מרז זמנא: איסתרא מאה מעי מאה מעי מאה מעי איסתרא איסתרא. אמר
לשון אחרון. כבן ננס. איסתרא סלע מדינה והוא חתי דינר שהוא שמיני שפסלע זורי כדאמרינן בהוביל בחוקת לחבירו (ב"מ קד.) ומאי דינר
תשעים ושש פרוטות שהפרוטא אחד משמונה באיסרא (ו) והאי דינר שלש מעות כסף שהוא ו' פונדיונין והפונדיון שני איסרין הרי שנים עשר
איסרין לחצי דינר תן לכל איסרין ח' פרוטות הרי תשעים ושש נמלא מאה מעי דהיינו ק' פרוטות יתיריס על איסתרא ארבע פרוטות.
מעות קסא היינו פרוטות של נחשא והכי מוכח בפרק הזהב (ב"מ מה.) דאמרינן תא שמע הפורע סלע ממועות מעשר שני ב"ש אומריס ככל
הסלע מעות ב' השתא לב"ש לגבי פריטי מחללינן כו' אלל של כסף שיש עשה דינר נקראין מעות כסף; אי הואי הפס. כשכא מעשה לפני
ר"ש בן גמליאל ולפני ר' יוסי ואמרו יחלוקי; הוה יהיבנא כוליה למשכיר. משום דתפוס לשון אחרון; מהו דמימא. לאו משום דאית
ליה תפוס לשון אחרון קאמר יהיבנא כוליה למשכיר אלא משום דאיכא למימר פרושי קמפרש ולא מיהדר הדר ביה כלל אלא נחכוין ליעול
דינר זהב לכל חדש דכל היכא דאיכא למימר פרושי קמפרש ולא יסתרו הלשוט זו את זו יש לנו לומר דמפרש הוא ואינו חוזר מדדיבורו
והלך ודאי אזיל בנת לשון אחרון דפירוש הוא לראשון. אבל איסתרא מאה מעי שהאיסתרא ל"ו פרוטות וסותינן הלשוט זה את זה
והאי דקאמר איסתרא מאה מעי כאליו אמר ל"ו מעות מאה מעות דמי אלא שכן היו רגילין לדבר בקולר לשון לקרות ל"ו פרוטות איסתרא
החס קאמר רב הלך אחר המוחזק כשמואל ורבנן דפליגי אבן ננס: קמ"ל. רב דבכנ ננס סבירא ליה והך דאיסתרא מאה מעי לבסוף איסתרא
כן נראה בעיני. ובכבא מליעא פרק השואל (ב"מ קד.) הכי גרסינן ליה מהו דמימא פרושי קמפרש קמ"ל ולא גרסינן אי מתחא הוה אמינא פרושי
קא מפרש דהא דאיסתרא מאה מעי פרושי קא מפרש ליכא למימר דודאי איסתרא הוה פחות ממאה מעי ודמי ממא למתניתין דהן חסר
הן קא מפרש דהא כבכל. ורבינו זקני ז"ל כבכא מליעא (דף קב.) כך פירש אי מהחס הוה אמינא טעמא דאיסתרא מאה מעי לאו משום
דתפוס לשון אחרון אלא דהאי כוליה חד לשון הוא אלא פרושי קמפרש סלע גדול שיהא שוה מאה פרוטות וכי אמר ליה מאה מעי
איסתרא הכי אמר ליה מאה פרוטות רעות שאין שוות אלא סלע ולא נהירא לי כלל דהא רב לאו דוקא איסתרא נקט דהוא הדין אי
קאמר ל"ו פרוטות דליכא למימר פרושי קמפרש כי קאמר אחרי כן מאה פרוטות ועוד אדרבה מתניתין איכא למימר פרושי קמפרש
[בשני עינינן] כדאמר לעיל וכדפרישית לבסוף. והשתא דסבירא ליה לרב תפוס לשון אחרון צעין לפרושי הא דרב דשמואל דאמרי מרויחו
כור בשלשים סאה כסלע ראשון ראשון קנה לרב טעמא משום תפוס לשון אחרון ואי אפיך מיפך לומר סאה כסלע כור בשלשים לא קנה
עד שימשך סאה אחרונה ושמואל דמסקפא ליה ואוקימנא לדידיה משום דמאי דתפוס תפוס כדמרייחו אמרינן ראשון ראשון קנה:
מתני'